

KYRKAN + SKOLAN = SANT

Skolan behöver inte samarbeta med kyrkan bara för att kyrkan vill vara där. Men det finns många områden där kyrkan kan vara en värdefull resurs och bidra där behov finns. Det handlar om att möta skolan på dess egna villkor, med respekt för skolans uppdrag och med elevernas bästa i centrum. I det här underlaget lyfter vi fram fem möjliga vägar till samarbete där kyrkan kan göra skillnad.

Skolan är en av de viktigaste platserna i vårt samhälle. Det är där nästa generation befinner sig just nu. I skolan formas människor av undervisning, relationer, grupptryck, trender och de idéer som präglar vår samtid. Många av de samhällsströmningar vi ser omkring oss blir särskilt tydliga i skolmiljön.

HUR KAN VI SOM FÖRSAMLING NAVIGERA BLAND SKOLANS UTMANINGAR OCH SAMTIDIGT SKAPA VÄGAR FÖR KYRKANS NÄRVARO?

Vi behöver rätt verktyg för att kunna verka i skolans miljö. Precis som när vi kommer till ett annat land behöver vi lära känna kulturen, förstå lagarna, se vilka behov som finns och identifiera vilka vägar som är möjliga. På samma sätt behöver vi närma oss skolan med respekt, lyhördhet och förståelse för dess uppdrag.

Skolan har ett uppdrag att ge barn och unga kunskap, trygghet och förutsättningar att utvecklas till demokratiska och samhällsmedvetna medborgare. Kyrkan kan bidra med mycket som ligger nära detta uppdrag – samtidigt som vi kan visa på ljus eftersom skolan också är en plats med mycket mörker.

HUR KAN VI SOM FÖRSAMLING HITTA FORMER FÖR KYRKANS NÄRVARO SOM SKOLAN KÄNNA SIG TRYGG MED OCH SOM SAMTIDIGT SKAPAR GENUINA MÖJLIGHETER?

Generellt är det svårt för en utomstående aktör att bara kliva in i en skola och börja bedriva verksamhet. Det är också rimligt. Skolan är en skyddad miljö där barn och unga ska kunna känna sig trygga och där undervisningen ska följa skolans uppdrag och läroplan.

Därför behöver du som representerar en församling vara medveten om varför du är där och vilket värde du tillför.

Skolan behöver inte samarbeta med kyrkan bara för att kyrkan vill vara där. Men det finns många områden där kyrkan kan vara en värdefull resurs och bidra där behov finns. Det handlar om att möta skolan på dess egna villkor, med respekt för skolans uppdrag och med elevernas bästa i centrum.

**HÄR ÄR NÅGRA
MÖJLIGA VÄGAR TILL
SAMARBETE:**

1. GENOM EN KRISTEN SKOLFÖRENING

En av de bästa vägarna till samarbete kan vara genom en kristen skolgrupp som redan finns på skolan.

När eleverna själva efterfrågar en pastor, ungdomsledare eller annan ledare är det ofta lättare att hitta en fungerande form för besöket. Det kan exempelvis handla om att en pastor kommer och delar något, svarar på frågor eller bara finns med som stöd under en träff. Börja därför med att lära känna de kristna elever som redan finns på skolan.

FRÅGA:

Vad behöver ni?

Hur kan församlingen stötta er?

En elev som vill starta en kristen skolförening kan få hjälp och stöd av elev- och studentföreningen Ny generation. Du som ledare i församling kan också stötta elever som vill starta en kristen skolförening genom att känna till deras rättigheter på skolan. I bilagan som kommer i slutet av detta dokument kan du läsa om det!

2. GENOM KRISTNA TRADITIONER

Jul och påsk är delar av det svenska kulturarvet och kan vara naturliga ingångar till samtal om kristen tro och tradition.

Det kan därför vara värt att kontakta en skola och fråga om de vill ha hjälp med exempelvis:

- ett påskspel,
- en presentation om julens eller påskens historia,
- ett samtal om kristna traditioner,
- en frågestund med en pastor eller präst.

Här är det viktigt att anpassa innehållet till skolans uppdrag och den form som skolan efterfrågar. Målet är inte att använda traditionerna som en ursäkt för att predika, utan att erbjuda kunskap, samtal och möten som är relevanta för skolans verksamhet.

3. ENGAGEMANG I FRÅGOR SOM BERÖR ELEVERNA

Organisationer som Friends^[1] har under lång tid uppmärksammat problemen med mobbning och kränkningar bland barn och unga. Det kan därför finnas möjligheter för församlingen att bidra med resurser, erfarenhet och engagemang kring frågor som skolan redan arbetar med. Det viktiga är att börja med skolans behov.

Fråga skolan:

Vad är er största utmaning just nu?
Finns det något vi kan hjälpa till med?

Läs gärna skolans värdegrund och ordningsregler innan du tar kontakt. Då visar du att du har satt dig in i skolans verklighet och inte bara kommer med ett färdigt koncept. Många skolor har sin värdegrund och sina ordningsregler publicerade på hemsidan.

Det kan exempelvis handla om värderingar som:

- att respektera lärare och klasskamrater,
- att använda ett vårdat språk,
- att behandla andra som man själv vill bli behandlad,
- att ta ansvar för sin skolmiljö,
- att följa skolans regler.

Att arbeta med värderingar, relationer och gemenskap är områden där många församlingar har stor erfarenhet. Det kan vara en bra grund för att bygga förtroende.

^[1] <https://friends.se/>

4. GENOM RELIGIONSLEKTIONERNA

Religionsundervisningen kan vara en naturlig kontaktväg mellan skolan och kyrkan. Det kan vara så enkelt som att kontakta en lärare och säga: "Om ni någon gång behöver någon som kan svara på frågor om kristen tro eller hur det är att vara kristen i Sverige hjälper vi gärna till." Ett sådant erbjudande kan vara en väg till samarbete

Elever har ofta fler frågor än vad det finns tid för under en lektion. Därför kan en frågestund eller ett samtal med en pastor, präst eller annan kristen representant vara ett uppskattat komplement till undervisningen. Samtalsformer kan också upplevas som mer naturliga än föreläsningar där en extern aktör enbart talar till eleverna.

Exempelvis:

- paneldiskussioner,
- frågestunder,
- debatter,
- "Grilla en kristen",
- samtal om tro och livsåskådning.

Samtal skapar utrymme för elevernas egna frågor och gör mötet mer dialogbaserat.

5. GENOM ATT SAMARBETA EKUMENISKT

En annan möjlighet är att flera församlingar samarbetar. En skola kan vara mer tveksam till att samarbeta med en enskild aktör, medan ett bredare ekumeniskt initiativ kan uppfattas som en större och mer representativ resurs.

Det kan exempelvis handla om att flera församlingar tillsammans erbjuder:

- aktiviteter kring jul och påsk,
- samtalsledare,
- föreläsningar,
- stöd till kristna skolgrupper,
- insatser kring mobbning och värdegrund,
- volontärer till olika skolprojekt.

Ekumenik signalerar också något viktigt: det här handlar inte om att bygga en enskild församlings varumärke, utan om att kyrkan tillsammans vill bidra till barn och ungas bästa.

ELEVER OCH DERAS RÄTTIGHETER PÅ SKOLAN

Det är viktigt att skilja mellan skolans uppdrag och elevernas egna rättigheter.

Sammanfattningsvis:

- **Skolans undervisning och verksamhet ska vara icke-konfessionell.**
- **Elever har samtidigt egna rättigheter**, bland annat religionsfrihet, yttrandefrihet, mötesfrihet och föreningsfrihet.
- **Elever kan därför organisera egna föreningar och aktiviteter**, även om de har en religiös grund.

I skollagen står det:

1 kap. 6 §: Utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell.[1]

Kravet om icke-konfessionell utbildning gäller

huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, till exempel kommunen eller en skolstyrelse. Det gäller framför allt den utbildning och de aktiviteter som skolan själv anordnar, som då ska vara utan konfessionella inslag. Det betyder däremot inte automatiskt att elever är förhindrade från att uttrycka sin tro eller organisera sig i religiösa föreningar.

När lagen infördes fick den dåvarande utbildningsministern en fråga om just detta. Han svarade: *”Förslaget riktar sig i detta fall till huvudmännen för utbildningen, inte till eleverna. Det innebär därför inget hinder för att till exempel elever i kommunala skolor anordnar rastaktiviteter som har konfessionella inslag eller organiserar föreningar på religiös grund.”*[2]

Han förklarade också att elevernas rättigheter fortfarande skyddas av bland annat reglerna om **yttrandefrihet, mötesfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet.**

[1] Skollagen, 1 kap. 6 §:
Riksdagen – Skollag (2010:800)

[2] Riksdagen – Svar på skriftlig fråga om religions- och föreningsfrihet:
Riksdagen – Religions- och föreningsfrihet i relation till skollagen

KRISTEN VERKSAMHET PÅ SKOLAN

Elevernas egna rättigheter gör det möjligt att organisera kristen verksamhet på sin skola, till exempel genom en kristen skolgrupp på raster. En skolledning kan alltså inte säga att elever inte får ha religiösa aktiviteter på raster enbart med hänvisning till att skolan ska vara icke-konfessionell.

Kravet på att skolan ska vara icke-konfessionell gäller skolans egen verksamhet, inte automatiskt elevernas privata föreningar och aktiviteter.

Skolverket skriver också i ett dokument från 2024 om elevers sammanslutningar:

”Den sista friheten är föreningsfrihet som ger rätten att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften. Detta är extra viktigt för elevföreningar och legitimerar deras rätt att driva och bestämma över sin verksamhet.”[3]

Det innebär att en skola behöver förhålla sig till elevernas föreningsfrihet.

En elev har rätt att träffa andra elever och be tillsammans. Elevers religionsfrihet är grundlagsskyddad. Det betyder inte att alla former av aktivitet automatiskt kan genomföras överallt eller utan hänsyn till skolans regler. Men det är viktigt att känna till att elever inte lämnar sina grundläggande fri- och rättigheter vid skolans entré.

EN KRISTEN ELEVFÖRENING PÅ SKOLAN

Om elever som samlas på skolan vill nyttja någon lokal, sätta upp affischer, göra utåtriktade satsningar eller bjuda in en pastor är det bra att starta en kristen skolförening. Det kan man få hjälp med av till exempel Ny Generation. Formellt innebär det att föreningen behöver ha årsmöten och medlemmar och godkännas av rektorn. Sedan är det upp till gruppen att bestämma hur de vill träffas och vad de vill göra.

Om ungdomar eller barn vill starta en kristen skolförening men får nej från rektorn, finns det goda skäl att fråga varför. Att skolan ska vara icke-konfessionell är i sig inte ett tillräckligt argument för att förbjuda en elevförening som drivs av elever på deras fritid eller raster.

Om skolan tillåter andra elevföreningar men säger nej till just en kristen förening kan det dessutom finnas anledning att undersöka om eleverna behandlas olika på grund av sin religion. En skola kan däremot ha regler som gäller **alla elevföreningar**. Om skolan exempelvis inte tillåter några elevföreningar alls, kan den också säga nej till en kristen förening. Det viktiga är att reglerna tillämpas på ett likvärdigt sätt.

Om skolan säger nej till en kristen elevförening kan man börja med att be rektorn förklara beslutet och vilken regel eller lag beslutet grundar sig på. Får man inte en tillfredsställande förklaring kan man kontakta **huvudmannen**. För en kommunal skola är det vanligtvis kommunen. För en fristående skola är det normalt skolans styrelse eller ägare. Det går också att kontakta **Skolinspektionen** för att få hjälp att bedöma om skolan har agerat på rätt sätt.

[3] Skolverket – Elevers sammanslutningar:
[Skolverket – Elevers sammanslutningar](#)